

ІНФОРМАЦІЯ
про виконання Плану заходів на 2024-2025 роки
Стратегії сприяння реалізації прав і можливостей осіб, які належать
до ромської національної меншини, в українському суспільстві на період
до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 22 грудня 2023 року №1197-р

У 2024 році в Одеській області продовжувалась реалізація Стратегії сприяння правам і можливостям осіб ромської національної меншини, основним завданням якої є забезпечення рівних прав і можливостей для ромської громади. Важливими цілями стратегії є сприяння інтеграції ромів у суспільство, подолання соціальних бар'єрів і стереотипів, а також поліпшення доступу до освіти, медичних послуг, працевлаштування та соціальної підтримки, а також захист прав ромської національної меншини на всіх рівнях.

З метою підтримки осіб ромської національної меншини в Одеській області, забезпечення їх рівних прав і можливостей у соціальній, культурній, освітній та економічній сферах, а також інтеграції ромської громади в українське суспільство, було прийнято розпорядження голови обласної державної адміністрації від 04.06.2024 №539/А-2024, яким затверджено «План заходів на 2024-2025 роки з реалізації в Одеській області Стратегії сприяння реалізації прав і можливостей осіб ромської національної меншини в українському суспільстві на період до 2030 року».

1. Оновлення статистичних даних щодо демографічних та соціально-економічних характеристик ромської національної меншини

1.1 Проведення дослідження щодо чисельності, демографічного складу, соціально-економічного становища та особливостей розселення осіб, які належать до ромської національної меншини.

У листопаді 2024 року на території Одеської області у с. Корсунці Красносільської сільської громади було проведено анкетування серед представників ромської національної меншини з метою визначення кількості проживаючих ромів та виявлення їх потреб.

Згідно з результатами у селі с. Корсунці Красносільської сільської громади проживає 13 ромських сімей, серед яких 3 – це сім'ї внутрішньо переміщених осіб, які були змушені покинути свої домівки через бойові дії. Переважна більшість ромських сімей є багатодітними.

Окремо варто звернути увагу на масштабну міграцію населення. За інформацією органів місцевого самоврядування, у більшості громад Одещини фіксується зменшення кількості представників ромської національної меншини у зв'язку з виїздом за кордон ромських сімей. Так, через збройну агресію російської федерації проти України з села Корсунці виїхало 34 ромські сім'ї. Більшість із них також належать до багатодітних родин.

3. Забезпечення дотримання положень щодо заборони та недопущення проявів упередженого ставлення і дискримінації за етнічною та расовою ознакою працівниками органів державної влади, зокрема правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування, медичними працівниками, працівниками соціальних та екстрених служб, центрів надання адміністративних послуг, засобів масової інформації

3.1. Організація навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування за програмами підвищення кваліфікації з питань дотримання прав людини та протидії дискримінації, зокрема за етнічною ознакою

У рамках реалізації проєкту Ради Європи «Посилення захисту національних меншин, включаючи ромів, та мов меншин в Україні» Красносільська територіальна громада Одеського району стала однією з п'яти громад України, залучених до цієї ініціативи. В межах проєкту на території громади було організовано низку заходів, спрямованих на підвищення рівня обізнаності та забезпечення прав національних меншин. Зокрема, було проведено тренінги, акції, круглі столи, робочі зустрічі та інші заходи, що сприяли інтеграції та захисту прав громадян.

Водночас у Білгород-Дністровському районі продовжується активна робота з дотримання положень, спрямованих на недопущення проявів упередженого ставлення та дискримінації за етнічною чи расовою ознакою. Для зміцнення професійних компетенцій працівників, відповідальних за реалізацію цих положень, було організовано навчання за програмами підвищення кваліфікації.

Таким чином, громада активно впроваджує механізми захисту прав людини, зокрема забезпечує рівність можливостей для всіх громадян незалежно від їх етнічної приналежності, що є важливим кроком у розбудові інклюзивного суспільства.

5. Створення сприятливих умов для надання безоплатної правничої допомоги особам, які не мають документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України

5.1. Проведення інформаційної кампанії про можливість та порядок отримання безоплатної вторинної правничої допомоги особами, які не мають документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України

На території м. Одеса у співпраці з органами державної влади та місцевого самоврядування успішно функціонує Правозахисний ромський центр — громадська організація, яка з 2014 року активно займається захистом прав ромської національної меншини та забезпеченням її соціально-економічної інтеграції в Україні.

В умовах воєнного стану центр надав понад 1100 юридичних консультацій ромам, які стали переселенцями, зокрема з питань правового статусу, отримання гуманітарної допомоги та відновлення документів. Завдяки інформаційним кампаніям, включаючи роздачу буклетів та активну комунікацію через соціальні мережі, понад 3000 осіб ромської національності

були проінформовані про свої юридичні права та можливості захисту в умовах війни.

Правозахисний ромський центр і надалі продовжує надавати безкоштовні юридичні консультації всім, хто потребує допомоги в захисті своїх прав, зокрема представникам ромської спільноти.

6. Зниження рівня упередженого ставлення в суспільстві до осіб, які належать до ромської національної меншини

6.2. Поширення інформації про осіб, які належать до ромської національної меншини і захищають Україну в складі Збройних Сил, провадять активну волонтерську діяльність під час збройної агресії Російської Федерації проти України

З метою поширення інформації про осіб, які належать до ромської національної меншини і захищають Україну в складі Збройних сил, в закладах культури та освіти області проведено:

- відеоогляди «Від сухопутної оборони до Збройних сил; історія ромів, які захищають Україну», «Від тероборони до ЗСУ: історія рома, який захищає Україну»;
- інформаційна хвилинка «Історія ромів, які захищали Україну: брати Титичко»;
- відеопоказ «Волонтерство та участь ромів у війні» (до Міжнародного дня волонтера);
- бесіда з учнями мистецьких шкіл «Захист України та волонтерська діяльність братів ромів Михайлових».

Також, на території Подільської міської територіальної громади функціонує ромська громадська організація «АМЕ РОМА», яка поширює інформацію про осіб, які належать до ромської національної меншини і захищають Україну в складі ЗСУ.

6.3. Проведення заходів з вшанування пам'яті осіб, які належать до ромської національної меншини та загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, упорядковано місця поховань героїв

На території Одеської області вшанування пам'яті Героїв України (в тому числі осіб, які належать до ромської національної меншини) відбувається на кожному заході, які проводяться в територіальних громадах та районах Одеської області. Світлини та інформація про Героїв присутні на Алеях слави та на меморіальних дошках, також інформацію висвітлюють на сторінках територіальних громад.

В Подільській міській територіальній громаді є загиблий Герой ромської національності – Друма Валерій Валерійович, який загинув 25.05.2022. Родина загиблого Героя постійно запрошується на урочисті заходи, присвячені вшануванню пам'яті загиблих Героїв України. Створена віртуальна «Книга Пам'яті», до якої Друма Валерій внесений як герой-земляк.

6.4. Організація та проведення заходів до Міжнародного дня ромів (8 квітня), Міжнародного дня голокосту ромів (2 серпня), Дня пам'яті жертв Бабиного Яру (29 вересня), Міжнародного дня ромської мови (5 листопада), поширення інформації про ромів, їх культуру, мову та історію

З метою збереження історичної пам'яті ромського народу до Міжнародного дня Голокосту ромів та Дня пам'яті жертв Бабиного Яру в закладах культури та освіти проведено:

- виставки-вшанування «Геноцид проти ромів – пам'ятай, аби протистояти»;
- тематичні полиці «Геноцид – Пам'ять – Надія», «Геноцид ромів в роки другої світової війни»;
- бесіди «День пам'яті геноциду ромів», «2 серпня міжнародна спільнота вшановує пам'ять жертв фашистського геноциду ромів», «2 серпня - Міжнародний день голокост у ромів»;
- інформаційні викладки «Калітраш» – чорний жак», «Пам'ятаємо Калітраш»;
- виставкамалюнків «Погляд у майбутнє очима юних патріотів», «Калітраш - шрам на серці людства»;
- поетичний флешмоб «Свічка пам'яті», «Герої не вмирають»;
- конкурс плакатів «Героям слава!»;
- тематичні години «Доля європейських циган», «Пам'ять ромських жертв голокосту», «Геноцид ромського народу»;
- години історії: «Забуті жертви: нацистський геноцид ромів», «Калітраш - день пам'яті голокост у ромів», «Калітраш-трагедія і героїзм»;
- покладання квітів до пам'ятника загиблим ромам на Прохоровському сквері м.Одеси 2 серпня;
- години пам'яті: «Геноцид проти ромів -пам'ятай, аби протистояти», «Хода життя», «Голокост ромів», «Будемо жити, ромале!» «Геноцид ромів України в період Другої світової війни», «Калітраш», «Згасла свічка, але пам'ять не згасає...», «Сказати хочу стільки та мовчу...Я в пам'яті запалюю свічу», «Пам'ять во спасіння», «Забуті голоси: Пам'ять ромських жертв», «Чорний жак», «Подих вічного болю»;
- години скорботи «Роми в Україні», «У Бабинім Яру палають сотні свіч...»;
- перегляд фільмів:«Геноцид ромів», «Бабин Яр», «Історія ромського народу. Геноцид ромів», «Невідома правда»;
- віртуальну подорож до колишнього концтабору Аушвіц-Біркенау;
- тематичні виставки «Роми в роки Другої світової війни», «Жахливі сторінки життя ромської общини»;
- акції «Пам'ятаємо про Калітраш», «Свічка пам'яті»;
- книжкові виставки «Пам'ять во спасіння», «Калітраш. Цього не можна забувати», «Невідомий геноцид», «Роми в літературі»;
- інформаційно-просвітницькі заходи «Бабин Яр - без права на забуття», «Лиш пам'ять спомин береже», «Бабин Яр – найбільша трагедія проти людства», «Сказано ще далеко не все», «Бабин Яр: історія мовою насилля», «Бабин Яр - пам'ять на тлі історії», «Бабин Яр: циганська доля»;
- екскурс-спогад «А пам'ять спомин збереже ...»;

- виставку-спогад «Бабин Яр: циганська доля»;
- зустріч «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії»;
- відео-розповідь «Пам'ять, стій! Зупинись на хвилинку!»;
- бесіду-реквієм «Бабин Яр: забуттю не підлягає».

До Міжнародного дня ромів було проведено

- виставку матеріалів «Роми Бессарабії»;
- виставку-перегляд «Казки блукаючого народу»;
- перегляд кінофільмів «Параїмос»;
- онлайн інформини «Толерантне ставлення до національних меншин», «Культура і звичаї народів-меншин», «Живемо у дружбі й злагоді», «Толерантність в нашому житті»;
- виставку подарункових примірників книг «Геноцид ромів України» від Українського центру вивчення історії Голокосту, «Міре Дорога Мануша» від поетеси Рані Романі, збірки віршів молодого талановитого вчительки-ромки Ірини Томи;
- лекцію з історії ромського народу, про відомих представників ромської національної меншини;
- арт-зустріч «Нехай мої струни лунають»;
- фотовиставку – панорама «Під небом Кілійщини»;
- казку вголос «Циганський діамант»;
- театр вух «Запрошують ромале...»;
- казковий ералаш «Ромські казки»;
- казкову прогулянку «Невтомні кочівники», голосне читання казки Б.Тібора «Циганка-герцогиня».

9. Збільшення кількості дітей, які належать до ромської національної меншини та відвідують заклади дошкільної освіти

9.1. Інформування осіб, які належать до ромської національної меншини, про важливість здобуття дошкільної освіти для розвитку дітей та їх соціалізації в суспільстві

Протягом звітної періоду в Одеській області спостерігається активна робота щодо залучення дітей ромської національної меншини до здобуття дошкільної освіти та їх адаптації до освітнього процесу. У різних районах області здійснюється комплексний підхід до цього питання, що включає просвітницьку діяльність, індивідуальну роботу з батьками та корекційну допомогу дітям.

В Одеському районі педагогічні працівники Корсунської гімназії провели низку індивідуальних бесід з багатодітними батьками ромської національної меншини на тему «Важливість здобування дошкільної освіти для розвитку дітей та їх соціалізації в суспільстві». Такі бесіди сприяють підвищенню рівня обізнаності батьків щодо важливості раннього навчання для соціалізації дітей. У лютому 2024 року в школах області організовано батьківські збори на тему «Чому дошкільна освіта важлива для вашої дитини»,

що стало ще однією важливою ініціативою для залучення батьків до освітнього процесу.

У закладах дошкільної освіти області також активно проводяться просвітницькі заходи, направлені на підвищення свідомості серед батьків ромської національності. Педагоги проводять індивідуальні бесіди з батьками, а також інформують їх через стенди та буклети, що пояснюють переваги дошкільної освіти. Особлива увага приділяється питанням соціалізації дітей, розвитку мовних навичок та підготовки до шкільного навчання.

У рамках адаптації дітей ромської національної меншини до навчання в дошкільних закладах проводиться системна корекційна та адаптаційна робота. Спеціалісти психологічної служби здійснюють комплексний підхід до попередження дезадаптації дітей. Це включає проведення психодіагностики для визначення рівня адаптації, організацію просвітницько-профілактичних занять, надання консультацій педагогам і батькам щодо правильного підходу до роботи з дітьми, які мають ускладнену адаптацію, та проведення психологічних занять з такими дітьми.

У Ізмаїльському, Білгород-Дністровському та Роздільнянському також активно працюють з батьками та дітьми ромської національності. В Ізмаїльському районі проводяться індивідуальні бесіди з батьками дітей ромської національності, а також використовуються інформаційні стенди і буклети для донесення важливості здобуття дошкільної освіти.

Психологи навчальних закладів також здійснюють регулярну підтримку дітей та їхніх батьків, надаючи консультації і проводячи психологічні тести для виявлення труднощів адаптації дітей до навчання.

На території Одеської області психологами закладів загальної середньої освіти надається психологічна допомога особам, які належать до ромської меншини та потребують її з метою їх успішної адаптації.

Працівниками психологічної служби (практичними психологами та педагогами соціальними) відповідно до своїх посадових обов'язків здійснюється супровід учнів, які належать до ромської національної меншини, та які опинилися в складних життєвих обставинах; проводиться системна профілактична робота; надається психологічна підтримка.

10. Сприяння подальшому доступу та запобігання достроковому припиненню здобуття повної загальної середньої освіти особами, які належать до ромської національної меншини

10.1. Поширення інформації про можливості відповідно до потреб осіб, які належать до ромської національної меншини, здобувати повну загальну середню освіту за різними формами здобуття освіти: очною (денною, вечірньою), дистанційною, мережевою, екстернатною, сімейною чи формою педагогічного патронажу

Департаментом освіти і науки обласної державної адміністрації проводиться робота із здійснення контролю за реалізацією законодавства в галузі освіти щодо забезпечення освітніх потреб національних меншин, які проживають на Одещині, у тому числі дітей ромів.

На виконання статті 4 Закону України «Про повну загальну середню освіту» та відповідно до потреб, особи, які належать до ромської національної меншини, за заявами батьків учнів/учениць мають право самостійно обирати будь-яку з форм навчання для здобуття повної загальної середньої освіти: очною (денною, вечірньою), дистанційною, мережевою, екстернатною, сімейною чи формою педагогічного патронажу. На визначення формату навчання впливає наявність споруди цивільного захисту при закладі загальної середньої освіти (для учасників освітнього процесу) та її місткість. З урахуванням наявності фонду споруд цивільного захисту заклади 667 (94%) закладів загальної середньої освіти області освітній процес здійснюють в очному та змішаному форматах та забезпечують навчанням 213548 учнів.

10.2. Організація підвищення кваліфікації педагогічних працівників, проведення постійних семінарів практикумів для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо особливостей роботи з учнями, які належать до ромської національної меншини

Відповідно до перспективного плану підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти області всі вчителі/педагоги пройшли курси підвищенні кваліфікації педагогічних працівників, серед них і ті, що працюють з учнями, які належать до ромської національної меншини. У разі виникнення додаткової потреби у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників буде забезпечено таке підвищення кваліфікації педагогічних працівників зазначеної категорії.

10.3. Надання психологами та соціальними педагогами закладів загальної середньої освіти допомоги дітям, які належать до ромської національної меншини та належать до сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах спеціалізованої допомоги з метою їх адаптації до освітнього процесу

З метою допомоги дітям, які належать до ромської національної меншини та належать до сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах, їх адаптації до освітнього процесу психологами та соціальними педагогами закладів загальної середньої освіти надається допомога з дотриманням вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 22.05.2018 №509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України».

У 2024 році для дітей, які належать до ромської національної меншини та належать до сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах, надано послуги психосоціальної підтримки молоді у молодіжних центрах та просторах. В області діють 11 молодіжних центрів - 3 це комунальні установи, які зареєстровані на платформі ДІЯ - Молодіжні центри України та 7 - громадських організацій, із них 6 «СпівДія. Хаб Одещина» громадської організації «Молодіжна рада Одеської області» (1 регіональний та 5 представництв, які діють на території області), на базі яких активно розвиваються інтелектуально-просвітницькі, психолого-педагогічні напрями діяльності: психологічні послуги (групова та індивідуальна психологічна допомога в онлайн/офлайн форматах),

психолого-педагогічна робота з дітьми, кар'єрне консультування, зокрема, допомога у професійній орієнтації та працевлаштуванні.

10.4. Упровадження до навчального плану освітньої програми за вибором закладу освіти предметів “Етика”, “Культура добросусідства”, інших курсів морального спрямування з метою виховання толерантного ставлення до осіб, які належать до ромської національної меншини, посилення контролю в закладах загальної середньої освіти за відвідуванням учнями, які належать до ромської національної меншини, зазначених закладів

У закладах загальної середньої освіти Одеського району впроваджені наскрізні інтегровані курси за вибором закладу освіти предметів «Етика» та «Культура добросусідства» з метою виховання толерантного ставлення до осіб, які належать до ромської національної меншини.

Також протягом навчального року в Корсунській гімназії проводяться розвиваючі ігри та заняття з елементами соціалізації та заходи до Міжнародного дня Толерантності «Толерантним бути важко».

У Ізмаїльському районі було проведено години психолога та соціального педагога за відповідними темами: «Я і ти-усі ми друзі», «Попередження насильства в школі», «Учимося бути толерантними», «На порозі дорослого життя», «Я+ТИ МИ», «Що я знаю про толерантність»;

11. Сприяння збільшенню кількості представників ромської національної меншини, які здобувають професійну (професійно технічну) освіту

11.1. Поширення інформації про важливість здобуття професійної (професійно-технічної) освіти, проведення професійно-орієнтаційних заходів у закладах загальної середньої освіти та за місцем проживання осіб, що належать до ромської національної меншини

У рамках виконання постанови Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 №985 «Порядок ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку, вихованців та учнів» в закладах освіти проводяться інформаційні кампанії для осіб ромської національної меншини, спрямовані на забезпечення доступу до якісної загальної середньої освіти. Окрім того, учнів ромської національності залучають до профорієнтаційних заходів, які знайомлять їх із можливостями здобуття професійної освіти в закладах вищої та передвищої освіти.

Протягом навчального року в закладах загальної середньої освіти також організовуються профорієнтаційні заходи, що акцентують увагу на важливості здобуття професійної освіти, зокрема в закладах професійної освіти та вищої і фахової передвищої освіти. У рамках цих заходів учням надається інформація про систему соціальних гарантій для осіб, які потребують соціального захисту.

Педагогічні працівники Корсунської гімназії щорічно проводять з числа випускників 9-го класу, які належать до ромської національної меншини профорієнтаційні бесіди «Знайомство зі світом професій» та виховні години «Затребувані професії майбутнього».

Згідно з річними планами працівників психологічної служби практичними психологами та педагогами соціальними здійснюється системна робота з професійної орієнтації учнів: психологічна діагностика з метою виявлення професійних намірів, мотивів вибору професії, визначення схильностей до національної меншини, які здобувають професійну (професійно-технічну) освіту важливість здобуття професійної освіти, вищої і фахової передвищої І освіти різних видів професій тощо; просвітницька робота, спрямована на розширення кола знань учнів щодо різних професій, зокрема, професій, актуальних на ринку праці, підготовку до свідомого вибору ними майбутньої професії та навчального закладу, де її можна здобути.

Щороку в закладах загальної середньої освіти відбуваються тематичні «Тижні профорієнтації» з залученням всіх учасників освітнього процесу - учнів, педагогів, батьків. В рамках тематичних тижнів проведено класні години, інтерактивні заходи, профорієнтаційні ігри, виставки, які допомагають визначитись з майбутньою професією.

Діти ромської національної меншини разом з іншими відвідали дні відкритих дверей Національного університету «Одеська юридична академія», Національного університету «Одеська морська академія», Одеського національного морського університету, Одеської національної академії зв'язку ім. О.С.Попова тощо.

За потреби у закладах загальної середньої освіти надається психологічна підтримка випускникам, які належать до ромської національної меншини, які вступили до закладів професійної (професійно-технічної) освіти, з метою їх адаптації до освітнього процесу.

12. Підвищення рівня володіння державною мовою

12.1. Запровадження безоплатних курсів підвищення рівня володіння державною мовою для осіб, які належать до національних меншин, у тому числі ромської

З метою забезпечення підвищення рівня володіння державною мовою для осіб, які належать до національних меншин, у тому числі ромської, на офіційних сайтах закладів освіти/засновників систематично розміщуються безкоштовні відео уроки, навчальні посібники. Реагуючи на зростаючу потребу щодо оволодіння українською мовою, Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією розроблена Програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Одеській області на 2023-2025 роки. Програмою передбачено ряд заходів, спрямованих на забезпечення додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на території Одеської області.

Водночас, освітня організація «Навчай для України» впроваджує за підтримки партнерів Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) та за фінансування Глобального партнерства заради освіти (GPE) безкоштовні онлайн-заняття з української мови та математики в рамках проекту «Освітній суп» для здобувачів освіти області, зокрема для осіб, які належать до національних

меншин, у тому числі ромської. Інформацію про реалізацію проєкту (посилання <https://forms.gle/fynayRkNHqJeZ18M6>) поширено серед закладів загальної середньої освіти області всіх форм власності та розміщено на офіційних сайтах органів управління освітою та засновників.

Ціль 4. Розширення можливостей доступу осіб, які належать до ромської національної меншини, до послуг у сфері охорони здоров'я

13 Збільшення кількості представників ромської національної меншини, які подали надавачу медичних послуг декларацію про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу

Медичною реформою передбачено зміну принципу фінансування системи охорони здоров'я та перехід з утримання установ на закупівлю якісних медичних послуг для населення, упорядкування нераціональних витрат, які негативно впливають на організацію забезпечення медичної допомоги населенню. Відповідно до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» Національна служба здоров'я України (далі - НСЗУ) є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення.

Медична допомога надається та оплачується відповідно до пакета медичних послуг, навіть якщо здійснюється обслуговування пільгової категорії населення. Вартість на медичну послугу встановлює НСЗУ. Для вирішення питання щодо отримання лікарських засобів, виробів медичного призначення, направлення на обстеження, пацієнтам необхідно звернутися за направленням до сімейного або до лікуючого лікаря. Таким чином, надання медичних послуг населенню, у тому числі особам ромської національності здійснюється перш за все лікарями загальної практики - сімейної медицини або лікарями-педіатрами, з якими вони уклали декларацію про надання первинної медичної допомоги.

Однак, оскільки державною статистичною звітністю не передбачено виділення категорій національних меншин, у тому числі ромської, надати інформацію щодо кількості укладених декларацій з сімейними лікарями про надання первинної медичної допомоги та отриманих медичних послуг особами, які належать до ромської національної меншини, не вбачається можливим.

Разом з цим в Одеській області особам, які належать до ромської національної меншини надаються безоплатні медичні послуги з вакцинації, незалежно від наявності декларації з лікарем загальної практики - сімейної медицини.

Наказом від 20.03.2024 № 243-ОД «Про забезпечення виконання плану заходів на 2024-2025 роки з реалізації Стратегії сприяння реалізації прав і можливостей осіб, які належать до ромської національної меншини, в українському суспільстві на період до 2030 року», Департаментом доручено керівникам закладів охорони здоров'я області забезпечити проведення активної інформаційно-роз'яснювальної роботи серед осіб, які належать до ромської національної меншини щодо:

- важливості заключення декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу;
- переваги профілактики інфекційних захворювань, що керуються засобами імунопрофілактики шляхом проведення профілактичних щеплень;
- про функціонування програми реімбурсації лікарських засобів «Доступні ліки», а також, надавати консультації з питань здорового способу життя;
- про необхідність проведення профілактичних медичних оглядів

Також керівники зорієнтовані на проведення в разі необхідності зустрічей з представниками громадських об'єднань ромської національної меншини, направлених на розв'язання проблем отримання медичної допомоги та своєчасного реагування на випадки дискримінації чи упередженого ставлення за етнічною ознакою працівниками закладів.

Департамент тримає на постійному контролі питання надання медичних послуг національним меншинам, у тому числі ромській, які проживають на території Одеської області

Протягом звітного періоду за інформацією Департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації в Одеській області представники ромської національної меншини мають доступ до медичних послуг, як і інші громадяни України. Зокрема, в Одеському районі спостерігається збільшення кількості осіб, які отримали щеплення та проходять регулярні медичні огляди, зокрема серед жінок і дітей.

У Білгород-Дністровському районі активно проводиться робота з популяризації вакцинації та профілактичних оглядів серед населення через лекції, бесіди з батьками, публікації в місцевих ЗМІ, на офіційних вебсайтах та в соціальних мережах. Особлива увага приділяється ромській національній меншині, з якою проводяться індивідуальні роз'яснювальні бесіди щодо важливості медичного спостереження та дотримання лікарських рекомендацій.

У Роздільнянському районі систематично проводиться комплексна робота медичних працівників, представників навчальних закладів та соціальних працівників, спрямована на підвищення рівня обізнаності ромської меншини щодо важливості медичного обслуговування.

15. Збільшення кількості осіб, які належать до ромської національної меншини та користуються послугами у сфері охорони здоров'я

15.2. Поширення інформації про функціонування програми реімбурсації лікарських засобів “Доступні ліки” серед осіб, які належать до ромської національної меншини

У всіх районах Одещини лікарі загальної практики активно інформують пацієнтів про можливості отримання лікарських засобів через програму «Доступні ліки», що дозволяє покращити доступ ромської меншини до медичних препаратів. Всі пацієнти, у тому числі й представники ромської національності, отримують інформацію про цю програму під час медичних оглядів.

В Одеському районі спостерігається збільшення кількості представників ромської національності, які отримують лікарські засоби в рамках програми «Доступні ліки».

Ціль 7. Забезпечення соціального захисту осіб, які належать до ромської національної меншини

20. Сприяння отриманню соціальних послуг особами, які належать до ромської національної меншини та перебувають у складних життєвих обставинах, відповідно до їх потреб у відповідних адміністративно територіальних одиницях

Згідно з чинним законодавством, особи, які належать до ромської національної меншини, як і громадяни, які належать до інших національних спільнот, вільні у виборі обсягу і форм здійснення прав та пільг, що надаються державою і реалізують їх особисто. Виокремити кількість осіб ромської національності із загальної кількості осіб, які мають право на отримання різних пільг та державних видів соціальної допомоги й отримують їх, не видається можливим у зв'язку з відсутністю в документах, що посвідчують особу, графі «національність».

Повідомлення про перебування дітей в складних життєвих обставинах реєструються службами у справах дітей в журналі обліку звернень і повідомлень стосовно дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах згідно з Порядком забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого Постановою КМУ від 01.06.2020 №585.

З метою недопущення порушень прав дітей, а також попередження негативних проявів відносно дітей, за зверненнями закладів охорони здоров'я, навчальних закладів, заяв громадян, листами ССД відповідних рад Одеської області проводяться рейди з відвідування сімей, у яких проживають діти, які перебувають в складних життєвих обставинах, а також сімей, які потребують особливої уваги. А також, постійно проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота серед населення.

Так, протягом 2024 року Службами у справах дітей Одеської області було проведено 3251 профілактичний рейд та обстежено 7009 сімей, 3809 батьків попереджено за неналежне виконання батьківських обов'язків, а по відношенню до 825 батьків ініційовано притягнення до адміністративної відповідальності за неналежне виконання батьківських обов'язків.

Стосовно кожної дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах складено індивідуальні плани соціального захисту, а також направлено повідомлення до відповідних центрів соціальних служб з метою надання соціальних послуг родинам або, у разі необхідності, взяття родин під соціальний супровід.

Служби у справах дітей під час здійснення заходів соціального захисту дітей за національною, релігійною та расовою приналежністю дітей не виділяють.

23. Посилення спроможності громадських об'єднань національних меншин і корінних народів України, у тому числі ромської національної меншини, у сфері культурного співробітництва та діалогу

Члени ромських громадських організацій залучаються до організації, проведення та участі у всеукраїнських та регіональних акціях, семінарах, конференціях, фестивалях. Так голова правління Одеського обласного ромського конгресу «Бахтало Дром» С.М.Єрмошкін, голова громадської організації «Біляївська районна ромська організація» Сандуленко Руслана, голова громадської організації «Бахтало рома» Жужуна Дудучава, голова громадської організації «Бахтале-Тавричане» Валерій Гальченко, голова Благодійного Фонду «Планета добрих людей» Максим Джуме постійними учасниками таких заходів. Молоді активісти - представники «Правозахисного ромського центру» є постійними учасниками молодіжних акцій, що проводяться в м.Одесі.

У 2024 році значну увагу привернула робота молоді ромської громадської діячки, блогерки з Одеси Зінаїди Прокопенко, яка займається руйнуванням стереотипів щодо представників ромського етносу у своїх соцмережах і веде підкаст «Роми-це ми» на ютубканалі.

У 2024 році в м.Одесі за ініціативи голови правління ГО «Одеський центр дослідження Голокосту» Павла Козленка створено Музей геноциду «Територія пам'яті», один з розділів якого присвячений геноциду ромського народу в роки Другої світової війни. 2 серпня 2024 року там було відкрито виставку «Пораймос: забутий геноцид», приурочена до 80-х роковин геноциду ромів. До її підготовки долучились ромські організації Одещини. Її мета – нагадати про десятки тисяч ромів, вбитих і замордованих нацистами під час Другої світової війни.

У рамках реалізації проєкту Ради Європи «Посилення захисту національних меншин, включаючи ромів, та мов меншин в Україні» Красносільська територіальна громада Одеського району стала однією з п'яти громад України, залучених до цієї ініціативи. В межах проєкту на території громади було організовано низку заходів, спрямованих на підвищення рівня обізнаності та забезпечення прав національних меншин. Зокрема, було проведено тренінги, акції, круглі столи, робочі зустрічі та інші заходи, що сприяли інтеграції та захисту прав громадян.

Водночас у Білгород-Дністровському районі продовжується активна робота з дотримання положень, спрямованих на недопущення проявів упередженого ставлення та дискримінації за етнічною чи расовою ознакою. Для зміцнення професійних компетенцій працівників, відповідальних за реалізацію цих положень, було організовано навчання за програмами підвищення кваліфікації.

Таким чином, громада активно впроваджує механізми захисту прав людини, зокрема забезпечує рівність можливостей для всіх громадян незалежно

від їх етнічної приналежності, що є важливим кроком у розбудові інклюзивного суспільства.